

2. Соломин В. П. Экологизация школьного образования / Соломин В. П., Васильев С. В. // Экологическое образование. – 2008. – № 18. – С. 70–72. [Эл. журнал]. – Режим доступа: <http://ecology-science.com/pdf/2008/2008-18.pdf>.

3. Філософський енциклопедичний словник / Голов. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

УДК 378:373.3.015.31

Галина Тарасюк

Лабораторія позашкільної освіти Інституту проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України
tarasina17@yahoo.com

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПЕДАГОГІВ

Розглянуто проблеми екологізації освітнього простору майбутніх педагогів. Визначені найбільш значимі етапи екологізації освітнього простору майбутніх фахівців-педагогів, кожен з яких має власні ознаки й забезпечується процесом вивчення відповідних дисциплін.

Ключові слова: освітній простір, екологізація, етапи екологізації освітнього простору.

Галина Тарасюк. Некоторые аспекты экологизации образовательного пространства будущих специалистов-педагогов

Рассмотрены проблемы экологизации образовательного пространства будущих педагогов. Определены наиболее значимые этапы экологизации образовательного пространства будущих специалистов-педагогов, каждый из которых имеет собственные признаки и обеспечивается процессом изучения соответственных дисциплин.

Ключевые слова: образовательная среда, экологизация, этапы экологизации образовательной среды.

Halyna Tarasiuk. Some aspects of ecologization of educational space of the future specialist-teachers

The article is devoted to the problems of ecologization of educational space of the future teachers. The most important stages of ecologization of educational space of the future specialist-teachers have been defined. The author considers that each of these stages has its own characteristics as well as it has been provided by the process of studying of the appropriate subjects.

Key words: educational space, ecologization, stages of ecologization of educational space.

До пріоритетних завдань загальної освіти належить екологізація освітнього середовища, підвищення ефективності самого освітнього процесу, спрямованого на зміну свідомості людини, виховання особистості, здатної попереджати та вирішувати екологічні проблеми. Нові підходи у вітчизняній освіті потрібно будувати з огляду на основні положення державних та міжнародних документів, що регламентують не лише освітню, а й економічну, соціальну та екологічну сфери. За Національною стратегією

розвитку освіти на 2012–2021 р. інтеграція України до світового освітнього простору вимагає постійного пошуку ефективних шляхів підвищення якості освіти та модернізації її змісту й організації. У зв'язку з цим провідними напрямами державної освітньої політики повинна стати екологізація освітнього простору майбутніх фахівців педагогічного напрямку.

Якщо озглядати освіту як можливість реалізації людини в соціокультурному просторі та формування її професійних компетентностей, то освітній простір вважаємо спеціально організованою відкритою динамічною системою синергетично об'єднаних змісту, технологій і взаємодій з метою формування особистості певного соціально-культурного типу. Екологізація – це процес упровадження екологічних ідей і цінностей у різні сфери людської діяльності. Під екологізацією освітнього простору розуміємо систему заходів, спрямованих на забезпечення мережевої комунікації різних типів середовищ з метою формування особистості екоцентричного типу.

Актуальність дослідження проблеми екологізації освітнього простору обумовлена насамперед потребами виховання екологічно свідомої особистості, здатної імплемувати екозберігаючі технології у ставленні до природи, суспільства й людини. Екологізація освітнього простору у вищій школі вимагає концентрації зусиль учених і практиків для комплексної психолого-педагогічної та методичної розробки умов формування екологічної відповідальності на засадах гуманізації освіти; активізації екологічного руху; застосування знань у практичній діяльності як елемента екологічного мислення; подолання невідповідності між знаннями, свідомістю, емоціями, ставленням і діяльністю [2, с. 296].

Реформування професійної освіти передбачає екологізацію світогляду студентів, який зорієнтовано на формування екоцентричного ставлення до природи, вироблення активного екологічного мислення [1]. Сьогодні в усі сфери буття людини, у тому числі й освіту, входить принцип природо відповідності, тому екологізацією охоплена не лише освіта, а й увесь комплекс суспільного життя.

За сучасних умов виокремлюють три моделі екологічної освіти. Перша модель – монопредметна, вона включає обов'язкове вивчення спеціального курсу екологічного змісту. Друга – багатопредметна, базується на екологізації традиційних дисциплін, коли до змісту кожного навчального предмета включено відповідний екологічний аспект і не передбачено наявності стрижневого екологічного предмета. Найбільш прийнятною вважають третю – комбіновану модель екологічної освіти, яка передбачає екологізацію всіх навчальних дисциплін за умови наявності в учителів / студентів відповідних базових знань з екології, яких вони набувають у процесі вивчення спеціального курсу екологічного спрямування [3, с. 9].

Для вирішення екологічних проблем потрібні нові форми й методи професійної освіти, які б забезпечували засвоєння і впровадження системи екологічних норм, правил щодо діяльності й поведінки кожної особистості; спричиняли етичне ставлення до навколишнього середовища як у професійній

діяльності, так і в повсякденному житті; сприяли формуванню практичних умінь студентів з екологічної діяльності та використання практичного досвіду для вирішення екологічних проблем на локальному та регіональному рівнях; спонукали брати особисту участь у відновленні та збереженні природи.

Як свідчить аналіз науково-практичної літератури, екологізація освітнього простору педагогічного навчального закладу має відбуватися за всіма блоками навчальних планів, шляхом уведення нових нормативних і спеціалізованих екологічних курсів, створення профільних еколого-природничих освітніх інституцій різного рівня, поглибленим вивченням предметів природничого циклу. Не варто розглядати екологічну освіту як окремий тип освіти, додатковий час на вивчення професійної екології або питань раціонального природокористування, адже вона, передусім, передбачає зміни в освіті взагалі – її екологізацію.

Зважаючи на зазначені позиції, можуть бути розроблені та застосовані наступні етапи екологізації освітнього простору майбутніх фахівців педагогічного напрямку, кожен з яких має власні ознаки й забезпечується процесом вивчення відповідних предметів:

1) інформаційно-пізнавальний (вивчення історії виникнення проблем екологічного змісту, правові та соціальні аспекти, а також природоохоронні постанови уряду щодо вирішення цих проблем);

2) підготовчий (базується на аналізі конкретних випадків негативного впливу на навколишнє середовище підприємствами різних галузей промисловості; визначає причини виникнення, способи упередження й усунення наслідків негативного впливу);

3) структурно-логічний (узагальнення причинно-наслідкових зв'язків забруднення навколишнього середовища, визначення наслідків негативного впливу на всіх рівнях екологічних угруповань);

4) конструктивно-екологічний (формування вмінь і навичок приймати екологічно виважені рішення згідно з вимогами свідомого природокористування);

5) професійно-екологічний (реалізація конкретних еколого-практичних заходів у професійній діяльності та повсякденному житті);

6) свідомо-етичний (упровадження екологічних аспектів у професійну діяльність і повсякденне життя, формування нових стереотипів природовідповідної поведінки).

Отже, екологізація освітнього простору майбутнього педагога є рушієм у вирішенні проблем формування свідомого ставлення до навколишнього середовища шляхом впливу на всі ланки освітнього процесу. За таких умов її не можна вважати лише впровадженням предмета екологічного спрямування або фрагментарною екологізацією окремих предметів. Необхідно екологізувати всю сукупність знань студентів про навколишнє природне середовище, розуміння свого місця в сучасному світі, взаємовідносинах із природою та соціумом. Тільки у такий спосіб відбуватиметься усвідомлення необхідності власної причетності у врятуванні природи.

Література

1. Комаров В. Д. Социальная экология: философские аспекты / В. Д. Комаров. – Л.: Наука, 1990. – 215 с.
2. Крисаченко В. С. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку / В. С. Крисаченко, М. І. Хилько. – К.: Знання України, 2002. – 598 с.
3. Лук'янова Л. Проблема екологізації освіти в сучасному науковому дискусії / Л. Лук'янова // Імідж:Точка зору. – 2012. – № 2. – С. 9.

УДК 378.015.31:502

Тетяна Фефілова, Анастасія Нагай
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
nachobrazovanie@yandex.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Приділяється увага питанню формування екологічної культури майбутніх учителів початкових класів, розвитку екологічного виховання за кордоном та в Україні. Розповідається про один із найважливіших принципів екологічної освіти – принцип безперервності – взаємопов'язаний процес навчання, виховання і розвитку людини протягом всього її життя. Екологічна освіта школярів залежить від рівня екологічної культури сучасних учителів, тому педагогічний університет має стати освітнім простором, що забезпечує екологічне виховання майбутніх учителів.

Ключові слова: екологічна освіта, екологічне виховання, екологічна культура, принцип безперервності освіти, екологічна освіченість, екологічна свідомість.

Татьяна Фефилова, Анастасия Нагай. Теоретико-методические основы и особенности формирования экологической культуры будущих учителей начальных классов в системе непрерывного образования

Уделяется внимание вопросу формирования экологической культуры будущих учителей начальных классов, развитию экологического воспитания за рубежом и в Украине. Рассматривается один из важнейших принципов экологического образования – принцип непрерывности – как взаимосвязанный процесс обучения, воспитания и развития человека в течение всей его жизни. Экологическое образование школьников зависит от уровня экологической культуры современных учителей, поэтому педагогический университет должен стать образовательным пространством, обеспечивающим экологическое воспитание будущих учителей.

Ключевые слова: экологическое образование, экологическое воспитание, экологическая культура, принцип непрерывности образования, экологическая образованность, экологическое сознание.

Tetiana Fefilova, Anastasiia Nahai. The theoretical and methodological base and characteristics of ecological culture formation of future primary school teachers in the system of continuous education

The article focuses on the issue of ecological culture formation of future primary school teachers. It also refers to the development of environmental education abroad and